

סוג הבחינה: א. בגרות לנבחני משנה
 ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
 מועד הבחינה: קיץ תשע"ו, 2016
 מספר השאלון: 177,034205

א ז ר ח ו ת

לבתי ספר עצמאיים

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	חלק א	—	(13×1)	—	23 נקודות
	—	חלק ב	—	(10×1)	—	
פרק שני	—		—	(15×3)	—	45 נקודות
פרק שלישי	—		—	(10×2)	—	20 נקודות
פרק רביעי	—		—	(12×1)	—	12 נקודות
	—		—	סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (23 נקודות)

בפרק זה שני חלקים. בחלק א' עליך לענות על אחת מהשאלות 1-2, ובחלק ב' עליך לענות על אחת מהשאלות 3-4.

חלק א'

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

בשאלה שבחרת ענה על הסעיפים א-ב (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

1. נשיא במדינת ישראל הוא סמל לאומי המייצג את ריבונותה ואת אחדותה של המדינה. נשיא המדינה הוא הדמות הרשמית המייצגת את המדינה בקשריה עם מדינות העולם. הוא מחויב לאשר את מינוי השגרירים של מדינת ישראל הנשלחים לחוץ-לארץ, ואף מקבל כתבי אמנה של שגרירים זרים הבאים לכהן במדינת ישראל. הנשיא מייצג את הערכים המקובלים בחברה בישראל, שאינם שנויים במחלוקת פוליטית. ישנם אזרחים החושבים שאישיותו של הנשיא משפיעה על אופי הביצוע של תפקידיו, ולכן הם פנו במכתבים לעיתונות והציעו לשנות את דרך בחירת הנשיא. אחד הכותבים הציע, שאזרחי המדינה הם שיבחרו את נשיא המדינה ולא חברי הכנסת, כפי שהחוק קובע היום. לדבריו, כל אזרח הרואה את עצמו ראוי לתפקיד יוכל להציג את מועמדותו, והאזרחים יבחרו את המועמד המתאים ביותר לתפקיד, לדעתם.

(מן העיתונות)

א. הבא מובאה מן הקטע לתפקיד אחד של הנשיא, וציין שני תפקידים רשמיים (פורמליים)

של נשיא המדינה, שאינם כתובים בקטע. (6 נקודות)

ב. הסבר את התהליך של בחירת הנשיא בישראל על פי החוק הקיים היום. ציין שני תנאים

הכרחיים הנדרשים להגשת מועמדות לתפקיד הנשיא בישראל. (7 נקודות)

2. בסוריה מתחוללת בשנים האחרונות מלחמת אזרחים בין קבוצות שונות של מוסלמים. במבצע חשאי הוצאה מסוריה משפחה יהודית והובאה לישראל. בני המשפחה שוכנו באחד ממרכזי הקליטה בארץ. גורמים ישראליים ממשלתיים הם שדאגו להביא את המשפחה לארץ. בקבלת הפנים, שנערכה למשפחה זו, ציין אחד משרי הממשלה שתשעה מיליון סורים נותרו בלי בית ובלא סיוע, אך למשפחה שחולצה יש בית והוא מדינת ישראל. אילו לא היו מגיעים לכאן בני המשפחה, אמר, הם היו נשארים בלא זכויות בסיסיות, והיו חשופים לסכנות בשנים של המלחמה.

(מן העיתונות)

א. הסבר את היחס של מדינת ישראל כלפי יהדות התפוצות. הדגם על פי הקטע. (6 נקודות)

ב. ציין שני תחומים שבהם יהדות התפוצות מסייעת לישראל, והסבר בקצרה את הסיוע

באחד מן התחומים שציינת. (7 נקודות)

חלק ב': שאלות עמדה

ענה על אחת מהשאלות 3-4 (לשאלה – 10 נקודות).

3. מבקר המדינה בודק את הנעשה במשרדי הממשלה ומגיש לכנסת מדי שנה דוח על ממצאיו. עיקרי הדוחות מתפרסמים בכלי התקשורת. יש הטוענים שצריך להרחיב את סמכויותיו של מבקר המדינה ולתת לו גם סמכות לפעול לתיקון הנעשה במשרדי הממשלה. אחרים טוענים שאין לשנות את המצב הקיים. הבע את עמדתך בעניין זה (בעד או נגד). בכתבתך הקפד על הרכיבים האלה:
- א. **טענה** – הצגת עמדתך באופן ברור.
- ב. **הנמקה** – הצגת שני נימוקים שבעזרתם תבסס את טענתך על מושגים ועל ידע מלימודי האזרחות.
4. יש הטוענים שצריך לשנות את שיטת הממשל במדינת ישראל, מממשל פרלמנטרי, לממשל נשיאותי. לעומת זאת, יש הטוענים שצריך להשאיר את שיטת הממשל כפי שהיא היום. הבע את עמדתך בעניין זה (בעד או נגד). הצג שני נימוקים התומכים בעמדתך והמתבססים על מושגים מתחום האזרחות. בכתבתך הקפד על הרכיבים האלה:
- א. **טענה** – הצגת עמדתך בעניין באופן ברור.
- ב. **הנמקה** – הצגת שני נימוקים שבעזרתם תבסס את טענתך על מושגים ועל ידע מלימודי האזרחות.

פרק שני (45 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 5-8 (לכל שאלה – 15 נקודות).

בכל שאלה שבחרת ענה על כל הסעיפים (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

5. מגילת העצמאות

- א. **מדינת ישראל היא מדינה יהודית ודמוקרטית.** הסבר (באמצעות שתי דוגמאות) כיצד אופי זה של המדינה בא לידי ביטוי במגילת העצמאות. (5 נקודות)
- ב. מגילת העצמאות אינה מסמך משפטי, אך היא יכולה לשמש כלי עזר משפטי. הסבר קביעה זו, והבא דוגמה לדברך. (5 נקודות)
- ג. הסבר את עמדת הדתיים והחרדים, לפני קום המדינה, במחלוקת על נוסח מגילת העצמאות, וציין מה הייתה הפשרה שהושגה בנוגע לנוסח. (5 נקודות)

6. חסינות חברי הכנסת

לחבר הכנסת יש מעמד המקנה לו זכויות מיוחדות.

- א. מהי החסינות של חבר הכנסת? הסבר סיבה אחת לנחיצותה. (5 נקודות)
- ב. מה הם שני סוגי החסינות של חברי הכנסת? הסבר כל אחד מהם. (5 נקודות)
- ג. הבא שני טיעונים של המתנגדים למתן חסינות לחברי הכנסת. (5 נקודות)

7. אזרחות בישראל

כל מדינה מגדירה בחוק את הדרך לקבלת אזרחות, ואת זכויותיו וחובותיו של האזרח.

- א. הסבר על פי חוק האזרחות את שתי האפשרויות האלה לקבלת אזרחות ישראלית: אזרחות **מכוח חוק השבות**; אזרחות **מכוח ההענקה**. (6 נקודות)
- ב. ציין שתי זכויות ושתי חובות של אזרח במדינה דמוקרטית. (4 נקודות)
- ג. הסבר שלושה מקרים שאפשר לאבד בגללם את האזרחות הישראלית. (5 נקודות)

8. הרשות השופטת

חוק יסוד: השפיטה, קובע, שבענייני שפיטה אין מרות על מי שבידו סמכות השפיטה זולת

מרותו של הדין.

- א. הסבר, על פי קביעה זו, את מטרתו של חוק יסוד: השפיטה. (3 נקודות)
- ב. הסבר מהו עקרון "הסובידיצה", וכיצד עיקרון זה מבטיח את איתנותה של הרשות השופטת. (6 נקודות)
- ג. הסבר מהו משפט אזרחי ומהו משפט פלילי. ציין את ההבדל בין שני סוגי משפט אלה. (6 נקודות)

◀ המשך בעמוד 6

פרק שלישי (20 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 9-11 (לכל שאלה – 10 נקודות).

בשאלה שבחרת ענה על כל הסעיפים (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

9. לקראת חג הפסח הורו משגיחי הכשרות לבעלי המרכולים, שבימי החג יחסמו את קריאת הברקוד של מוצרים שאינם כשרים לפסח, ובכך יימנעו קנייה ומכירה של מוצרים שאינם כשרים לחג. הוראה זו ניתנה כדי ליישם את החוק ולמנוע פגיעה במצוות החג ובקונים המעוניינים לשמור על המסורת.
(מן העיתונות)

א. ציין את החוק שמשגיחי הכשרות מעוניינים לשמור עליו. הבא מובאה מן הקטע.

(3 נקודות)

ב. ציין והסבר את סוג החקיקה הדתית שבא לידי ביטוי בקטע. (4 נקודות)

ג. ציין שני תפקידים של הרבנים המקומיים. (3 נקודות)

10. ועדת השרים לחקיקה אישרה הצעת חוק שמטרתה לשנות את "חוק שעות עבודה ומנוחה", לחוק חדש בשם "חוק יום המנוחה השבועי". על פי הצעת החוק, אסור לפתוח בשבת כל מרכז קניות או מקום שבו מתנהל עסק, ואסור למעסיק להתנות קבלה של עובד בעבודה בשבת. הפרת החוק תגרוור קנס כספי ועונשי מאסר.
(מן העיתונות)

א. הסבר, על פי הקטע, מהו החוק החדש המוצע בנוגע לשבת. (4 נקודות)

ב. הסבר מה נאמר בהסדר הסטטוס קוו בנושא השבת. (3 נקודות)

ג. הסבר מדוע ויתרו המפלגות הדתיות בעבר על חקיקת חוק השבת ומועדי ישראל.

(3 נקודות)

11. חוקה וחוקי יסוד

א. הסבר את עמדתה של היהדות החרדית בנוגע לחוקה במדינת ישראל. (4 נקודות)

ב. הסבר את תוכנו של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. (3 נקודות)

ג. הסבר כיצד לפי היהדות החרדית חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו עלול לפגוע

בחוק אחד בעל אופי דתי. (3 נקודות)

פרק רביעי (12 נקודות)

ענה בקצרה על שאלה אחת מהשאלות 12-13 (לשאלה — 12 נקודות).

12. הצג את המושג שאילתה.

הסבר כיצד יחסי הגומלין בין הכנסת לממשלה באים לידי ביטוי בשימוש בשאילתה.

13. הצג את המושג ועדה קרואה.

הסבר כיצד ועדה קרואה ברשות מקומית עלולה לפגוע בדמוקרטיה.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך